

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

Academic Leaderships of School Administrators as Perceived by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3

เพ็ญลักษณ์ พลเกษตร¹ บุญเลิศ ธานีรัตน์² จุฑาพร รัตนมุสิก*³ และอัจฉรา ธรรมาภรณ์⁴

Penlak Ponkasat¹ Boonlert Taneerat² Juthaporn Rattanamusik*³ and Achara Thummarpon⁴

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้¹

Master's Degree Student, Master of Education Program in Educational Administration, Southern College of Technology¹

ดร., ประจำปีหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้²

Dr., Education Program in Educational Administration, Southern College of Technology²

อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้*³

Faculty member of Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Southern College of Technology*³

รองศาสตราจารย์ ดร., ประจำปีหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้⁴

Associate Professor Dr., Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Southern College of Technology⁴

*Corresponding author, e-mail: juthaporn.r@sct.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ตามตัวแปร เพศ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งวิทยฐานะ ขนาดสถานศึกษา เพศผู้บริหาร และวิทยฐานะผู้บริหาร และ 3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 294 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และทดสอบพหุคูณโดยวิธี LSD

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีทุกด้าน 2) ครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ เพศผู้บริหาร และวิทยฐานะของผู้บริหาร มีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน แต่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้บริหารบางส่วนได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนและการมีส่วนร่วมน้อยควรมีการวางแผนและจัดทำแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนละเอียดรอบคอบ มีปฏิทินการปฏิบัติงานและกำหนดงานที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาางานของสถานศึกษา

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียน

Abstract

The aims of this study were to investigate school administrators' academic leadership as perceived by teachers, to make comparisons of the perceived academic leadership in relevance to teachers' gender, degree of education, work experience, academic standing, school size, their administrators' gender and academic standing, and to examine problems and make suggestions on school administrators' academic leadership as perceived by teachers. The subjects consisted of 294 teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 obtained by using stratified and simple random sampling methods. The statistics used in the data analysis comprised percentage, mean, standard deviation, One-way Analysis of Variance, and Least Significant Difference test.

The results revealed that 1) the overall and individually considered aspects of school administrators' academic leadership as perceived by teachers were found at good levels. 2) The teachers with different genders, degrees of education, academic standings, administrators' genders and academic standings, did not have different perceptions of their administrators' academic leadership. There was a statistically significant difference in relevance to teachers' work experience at .05 level. and school sizes at .01 level. And 3) problems were some administrators paying less attention to planning and participation. It was therefore suggested that they should prepare a clear-cut action plan with an appropriate time frame and allow the opportunity for individuals to participate in problem-solving and school performance improvement.

Keywords: Academic Leadership, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุล ทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และทางด้านสังคม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสนองตอบทิศทางการพัฒนาประเทศได้ ซึ่งประเทศที่ต้องการความเจริญก้าวหน้าให้ความสำคัญด้านการพัฒนาคน โดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ สำหรับประเทศไทยที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างคนให้มีความพร้อมหรือมีขีดความสามารถสนองต่อสภาพและแนวโน้มดังกล่าวได้ โดยเฉพาะทิศทางการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาของประเทศจึงถูกท้าทายจากแรงผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นอย่างมาก ทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในทุกระดับจึงมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสามารถพัฒนาคนในชาติให้มีคุณลักษณะตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำทางด้านการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อีระ รุญเจริญ (2556) ที่กล่าวไว้ว่า การบริหารกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์ มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ ในด้านการจัดการศึกษาของประเทศก็เช่นกัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ โดยผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง การศึกษาจึงจะเจริญก้าวหน้า โดยที่การจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับชั้นนั้น งานวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษามักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน ดังนั้นคุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการบริหารด้านนี้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนในเชิงคุณภาพและปริมาณ ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานที่มี

ความสำคัญรองลงมาและเป็นงานสนับสนุน เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมเข้าสู่สถานศึกษา และเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า ผู้บริหารสถานศึกษาทางวิชาการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการนำและการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องแสดงบทบาทให้เห็นอย่างชัดเจนในด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมในการดำเนินการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและงานด้านวิชาการ (จุฑามาศ อินนามเพ็ง, 2552) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ จันทรานี สงวนนาม (2551) ที่กล่าวถึงความจำเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาว่า มีความสำคัญ และส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของสถานศึกษา และเป็นผู้กล้าคิด กล้าทำ ภายใต้ระบบหรือสภาพการบริหารที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่ดี มีความพร้อมในการปฏิบัติตนและมีพฤติกรรมแสดงออกที่พึงประสงค์อยู่เสมอ ในขณะที่มีผู้มองว่า หากครูมีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์และมีแรงบันดาลใจแล้วจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งระบบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขทั้งองค์กร (สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, 2550) และมีความเห็นจากนักวิชาการหลายท่านโดยรวมแล้วเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง ประกอบกับความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถด้านวิชาการ

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้น และจากสภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งมีสถานศึกษาทั้งสิ้น 235 โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ในชุมชนชนบทที่ห่างไกลมีข้อจำกัดในการจัดการศึกษาหลายด้าน โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในปีการศึกษา 2563 และ 2564 ในสวนของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ On-Site ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษา และคุณภาพการศึกษาในภาพรวม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3, 2564) ทำให้การจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้น ครูซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนและต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บริหาร เป็นผู้รับผลกระทบโดยตรงจากการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารอาจใช้อำนาจบีบบังคับ กระตุ้น ชักนำ โน้มน้าวใจหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งการที่ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการในหลายรูปแบบอาจทำให้เกิดความคิดเห็นในหลายรูปแบบซึ่งอาจแตกต่างกันหรือไม่ต่างกันได้ จึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 3 เพื่อจะได้นำแนวความคิดของครูไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการและนำไปใช้ประโยชน์กับเพื่อนร่วมงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

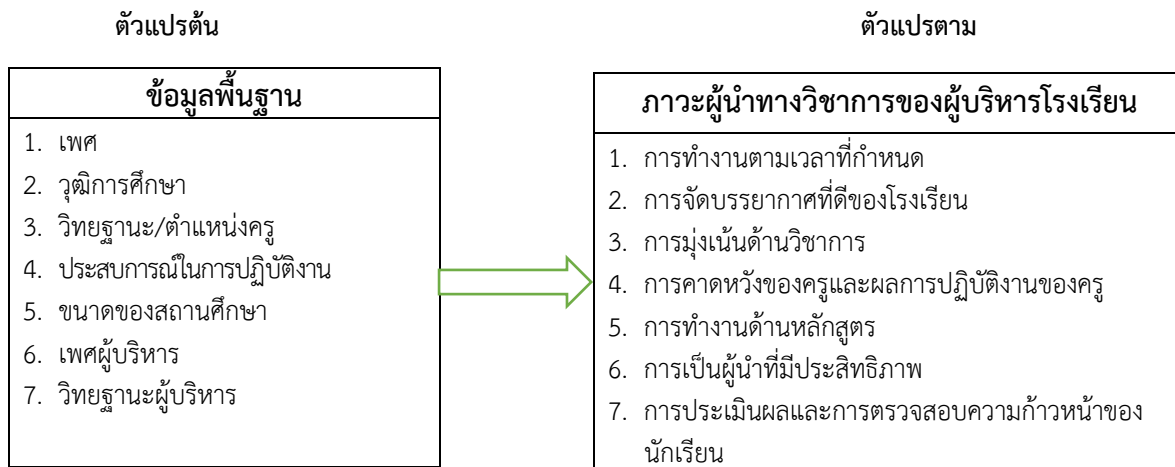
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู จำแนกตามตัวแปร เพศ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งวิทยฐานะ ขนาดสถานศึกษา เพศผู้บริหาร และวิทยฐานะผู้บริหาร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

สมมติฐานของการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูมีความแตกต่างกันตาม ตัวแปรเพศ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งวิทยฐานะ ขนาดสถานศึกษา เพศผู้บริหาร และวิทยฐานะผู้บริหาร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู ตามแนวคิดของอับเบนและฮิวส์ (Ubben, & Hughes, 1987) (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,657 คน จาก 235 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3, 2564) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน หลังจากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน พร้อมทั้งหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น และเลือกโรงเรียนแต่ละขนาด ร้อยละ 30 ด้วยการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก ซึ่งได้โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 112 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 154 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 47 คน รวมทั้งสิ้น 313 คน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผ่านระบบ Google Form ด้วยการให้ครูตอบแบบสอบถามโดยแสกน QR code ผ่านระบบโทรศัพท์ (Smart Phone) หรือระบบคอมพิวเตอร์ (Personal Computer) หลังจากผู้วิจัยส่งข้อมูลผ่านระบบ Google Form ให้ครูตอบแล้ว ผู้วิจัยติดตามในกรณีที่ได้ไม่ครบจะเก็บข้อมูลด้วยตนเองอีกครั้ง เพื่อให้ได้จำนวนแบบสอบถามตามที่กำหนด และได้แบบสอบถามกลับมาทั้งหมดจำนวน 294 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.92

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งค้นคว้าข้อมูลและพัฒนาแบบสอบถามจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วยเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การในการปฏิบัติงาน วิทยฐานะ/ตำแหน่งครู ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา เพศผู้บริหาร และวิทยฐานะผู้บริหาร ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู จำนวน 7 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale) ตามแนวคิดของอับเบนและฮิวส์ (อ้างอิงจาก Ubben, & Hughes, 1987) ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การทำงานตามเวลาที่กำหนด การจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน การมุ่งเน้นด้านวิชาการ การคาดหวังของครูและผลการปฏิบัติงานของครู การทำงานด้านหลักสูตร การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาระดับความคิดเห็น ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 ระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 ระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 ควรปรับปรุง และค่าเฉลี่ย 1.00-1.49

ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง และ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open End) จำนวน 7 ข้อ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปร (Index of Item-objective Congruence: IOC) ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 54 ข้อคำถาม พบว่า มีค่าดัชนี IOC ทุกข้ออยู่ ระหว่าง 0.8-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยภาพรวมทั้งฉบับ = .985 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา = .983

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistical Analysis) ซึ่งเป็นการหาค่าสถิติพื้นฐานโดยนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอข้อมูลเป็น ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ส่วนการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา เพศผู้บริหาร และวิทยฐานะผู้บริหาร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการทดสอบ LSD และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่นำเสนอในรูปของตาราง

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถแสดงผลการวิจัยและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด 294 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.3 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 73.1 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี ร้อยละ 37.8 มีตำแหน่งวิทยฐานะ มีครูผู้ช่วย ครูที่ไม่มีวิทยฐานะ ร้อยละ 44.9 เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง ร้อยละ 47.3 เป็นผู้บริหารเพศหญิง ร้อยละ 55.8 และมีวิทยฐานะผู้บริหาร มีผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ หรือสูงกว่า ร้อยละ 84.7

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ทั้ง 7 ด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.19$, S.D.= 0.68) ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และการจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน ด้านการมุ่งเน้นด้านวิชาการ ด้านการคาดหวังของครู และผลการปฏิบัติงานของครู ด้านการทำงานตามเวลาที่กำหนด ด้านการทำงานด้านหลักสูตร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมองผู้บริหารโรงเรียนว่าได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เหมาะสมในการพัฒนางาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญพา พรหมณะ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน รองลงมา ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และการจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุลฤทัย โยชนอก (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครู กลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการทำงานตามเวลาที่กำหนด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}= 4.15$, S.D.= 0.71) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน มีการวางแผนการทำงานมีกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน มีขั้นตอนกระบวนการทำงาน ดูแล การทำงานบรรลุ

เป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญของงานให้เหมาะสม ประเมินผลการทำงานเป็นระยะตามเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บาลกีส กาศา (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการทำงานตามเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อามีนา เจสาสน์ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการทำงานตามเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.22, S.D.=0.66$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ร่มรื่น สะอาด สวยงาม การปรับปรุงอาคาร สถานที่ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ การจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้สอดคล้องและเพียงพอ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เหมาะสมกับธรรมชาติ และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุสุตา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับต้นแรก คือ การประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และการจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การทำงานด้านหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติญา เสนาฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ด้านการจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

3. ด้านการมุ่งเน้นด้านวิชาการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.18, S.D.=0.66$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานโดยยึดงานวิชาการเป็นงานหลัก งานอื่นเป็นงานรอง การขับเคลื่อน สนับสนุน อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและนักเรียนแสดงผลงานทางวิชาการ สม่่าเสมอ มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย บาลกีส กาศา (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญพา พรหมณะ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ อยู่ในระดับมาก

4. ด้านการคาดหวังของครูและผลการปฏิบัติงานของครู พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.18, S.D.=0.68$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน กำหนดนโยบายเป้าหมายในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ความสัมพันธ์กับการสอน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงของครูอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพโดยใช้กระบวนการในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนและกระตุ้นให้ครูเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ และนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน การสำรวจความต้องการและจัดกิจกรรมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญพา พรหมณะ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการคาดหวังของครูและผลการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก และ เกตุสุตา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการคาดหวังของครูและผลการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก

5. ด้านการทำงานด้านหลักสูตร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.09, S.D.=0.75$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนแสดงบทบาท หน้าที่ ในการเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดนโยบาย การพัฒนาหลักสูตรตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ การกำหนดนโยบายร่วมกับครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น จัดทำกำหนดการในการนิเทศ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มีการกำกับ ติดตามส่งเสริมปรับปรุงการใช้หลักสูตรในแต่ละปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุสุตา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ด้านการทำงานด้านหลักสูตร พบว่า อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัย บุญพา พรหมณะ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการทำงานด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

6. ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.68) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ ความสามารถในการนำองค์กรสู่เป้าหมาย การแสวงหาแนวคิดและข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากบุคลากรเพื่อนำมาพิจารณาในการปฏิบัติงานและตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่จะเกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงานให้ได้ทันเวลาที่ การแสวงหาความรู้และความคิดใหม่ ๆ การพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย บุญพา พรหมณะ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย นิตินภา เสนาฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก

7. ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.60) ทั้งนี้เป็นเพราะการส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพในการวัดและประเมินผล สนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลจากสภาพจริงโดยใช้วิธีที่หลากหลาย ส่งเสริมให้มีรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้ปกครองทราบเป็นรายภาคทำให้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เกตุสุดา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย บุญพา พรหมณะ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน วิชยฐานะ ขนาดของสถานศึกษา เพศของผู้บริหาร และวิยฐานะของผู้บริหาร ปรากฏดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับรู้ของครูแม้จะมีเพศต่างกันแต่บริบท กรอบงานในสถานศึกษาด้านงานวิชาการของแต่ละโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจ ดูแลเอาใจใส่และให้ความใกล้ชิดกับครูทั้งเพศชายและเพศหญิงเท่าเทียมกันโดยมีการมอบหมายงานที่สำคัญเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกความรับผิดชอบ จนสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรชัย ภักดีสุภผล (2562) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิวา บุญสุวรรณ (2562) ได้ศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการตามทัศนะของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 3 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู ตามตัวแปรวุฒิการศึกษา พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันมองผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมในการศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเข้ารับการอบรมเพื่อทำผลงานทางวิชาการ หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีจึงมีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตินภา เสนาฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาตราด พบว่า ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ระหว่างปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิวา บุญสุวรรณ (2562) ได้ศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครู ตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการ และการดูแลเอาใจใส่ รวมถึงการให้ความสำคัญแก่ครูอย่างเท่าเทียมกัน แต่การมอบหมายงานให้กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ครูที่สามารถใช้เทคโนโลยี และมีความรับผิดชอบต่องานมากกว่าครูท่านอื่น จึงทำให้ครูได้รับรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตินา เสนาฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาตราด พบว่า ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี และ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งทิวา บุญสุวรรณ (2562) ได้ศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครู ตามตัวแปรวิทยฐานะ พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูทำหน้าที่ทุกอย่างเหมือนกัน อีกทั้งผู้บริหารมอบงานให้ครูทุกคนเท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญพา พรหมณะ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อามินา เจสาสน์ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ พบว่า ข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครู ตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า ครูที่อยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญต่อความสามารถในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน เพราะขนาดของโรงเรียนเป็นตัวกำหนดจำนวนนักเรียน และจำนวนบุคลากร ซึ่งโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน จะทำให้โครงสร้างและปริมาณงานของโรงเรียนต่างกัน โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีโครงสร้างซับซ้อนกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งโครงสร้างและปริมาณงานที่ต่างกัน จะส่งผลต่อการดำเนินงานต่างกันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญพา พรหมณะ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัย อามินา เจสาสน์ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครู ตามตัวแปรเพศผู้บริหาร พบว่า ครูที่มีผู้บริหารที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งโดยภาพรวมและแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ และนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ภายในสถานศึกษาของตนเอง โดยผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนวิชาการ เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและสร้างบรรยากาศของสถานศึกษา มีการทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตินา เสนาฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัย จันทรเพ็ญ ทองस्ता (2559) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน

7. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครู ตามตัวแปรวิทยฐานะผู้บริหาร พบว่า ครูที่มีผู้บริหารที่มีวิทยฐานะต่างกันมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งโดยภาพรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีตำแหน่งวิทยฐานะต่างกัน แต่มีการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการไปในทิศทางเดียวกัน โดยนำหลักวิชาการมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตินิภา เสนาฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ผู้บริหารที่มีวิทยฐานะต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปริญา ใจดี (2563) ได้ศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามทัศนคติของครูและผู้บริหารในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้บริหารที่มีวิทยฐานะต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุป

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครู โดยรวมอยู่ในระดับดี และครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ เพศผู้บริหาร และวิทยฐานะของผู้บริหาร มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน แต่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เพราะการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน และการพัฒนาโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าตามเป้าหมาย จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งหมดในโรงเรียนผืนก้างเป็นหนึ่งเดียว ประสานสัมพันธ์ให้มีพลัง ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปทั้งโรงเรียน และบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ร่วมกันจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบปัญหาหลายประการ คือ ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนโดยรวมแล้วมีคุณภาพต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ซึ่งปัญหามาจากหลายปัจจัยทั้งที่เกี่ยวกับตัวเด็ก ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง สภาพสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ หรือแม้แต่นโยบายแห่งรัฐก็มีส่วนทั้งสิ้น ปัจจัยสำคัญในการจัดการปัญหาดังกล่าว คือ การจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ในการประเมินสภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย เนื่องจากผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศและสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาการสร้างสรรค์คุณภาพการเรียนการสอน ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจทั้งเรื่องหลักสูตรและการปฏิรูปการศึกษา บทบาทผู้บริหารจึงเป็นบทบาทที่ละเอียดอ่อนและมีความสำคัญ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถกระตุ้นและเสริมสร้างทั้งทางด้านวิชาการและด้านขวัญ กำลังใจ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลยังพบว่า ผู้บริหารบางโรงเรียนยังไม่เห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ยังไม่ได้จัดทำปฏิทินและการวางแผนการทำงานที่ชัดเจน ทำให้เกิดผลกระทบกับการทำงานของครู และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาทุกขนาด ในฐานะผู้นำขององค์กร จึงต้องเป็นผู้ที่สามารถนำทางสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่ตั้งไว้ให้ได้ โดยใช้ศักยภาพของความเป็นผู้นำที่มีอยู่ ซึ่งจุดมุ่งหมายที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา คือ งานวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนทุกขนาดจึงควรมีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ส่งเสริมให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรมีการวางแผนและจัดทำแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน ละเอียดรอบคอบ มีปฏิทินการปฏิบัติงานและกำหนดงานที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนางานของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างแรงผลักดันในชุมชน

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมอื่น ๆ เพื่อนำจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามาสังเคราะห์ เพื่อเป็นตัวชี้วัดในการพัฒนางานวิชาการภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดต่อไป
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และความต้องการของครู เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นผู้นำทางวิชาการโดยนำปัจจัยนั้นไปพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกตุสุดา กิ่งการจร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพ้อยท์.
- จันทร์เพ็ญ ทองสดา. (2559). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. วิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา
- จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กร, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 6(4), 93-104.
- ดลฤทัย โยนอก. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- ธนพัฒน์ ลิ้มไพบูลย์, นิพนธ์ วรรณเวช และ สาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี*. *Journal of Roi Kaensam Academi มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 7(1), 45
- ธีระ รุณเจริญ. (2556). *ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นจริงและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- นรชัย ถักดีศุภผล. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- นิตินิภา เสนาฤทธิ์. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนเครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตราด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- บาลกีส กาษา. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษายะลา เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- บุญพา พรหมนะ. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.
- ปริญญา ใจดี. (2563). *ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกระบี่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, นครศรีธรรมราช.
- รุ่งทิภา บุญสุวรรณ. (2562). *ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, นครศรีธรรมราช.

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. (2564). *รายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

อัจฉรา นิยมภา. (2561). *การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร*. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (สทมส.)*, 24 (1), 50-63.

อามีน่า เจสาสน์. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดกระบี่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, นครศรีธรรมราช.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Ubben, C. G., & Hughes, W.L. (1987). *The principal: Creative Leadership for Effective School*. Boston: Allyn and Bacon.